

Vero-osasto

15.2.2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Hallituksen esitys eduskunnalle automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevaksi lainsäädännöksi HE 224/2022 vp

Aluksi

Valtiovarainministeriö antoi automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevaan hallituksen esitykseen HE 224/2022 vp liittyen verojaoston pyynnöstä 8.2.2023 vastineen perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 88/2022 vp ja verojaoston saamien asiantuntijalausuntojen johdosta. Vastineessa ei voitu huomioida automaattista ratkaisemista koskevan ehdotetun yleislainsäädännön mahdollisten muutosten vaikutuksia hallituksen esitykseen HE 224/2022 vp, koska yleislainsäädäntöä koskevaa hallintovaliokunnan mietintöä asiassa ei vielä ollut.

Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 39/2022 vp julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevasta hallituksen esityksestä HE 145/2022 vp julkaistiin 15.2.2023. Verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa mietintöön liittyen. Valtiovarainministeriö lausuu asiasta seuraavaa.

Hallintolakiin (1. lakiehdotus) ehdotetut muutokset

Hallintovaliokunnan mietinnössä ehdotetaan, että hallintolain 53 e §:n sanamuotoa täsmennettäisiin tarkoituksena selventää sitä, että automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on nimenomaan se, että käsiteltävä asia ei edellytä tapauskohtaista harkintaa. Viranomaisen on tehtävä etukäteen harkinta siitä, millaisissa asioissa tapauskohtaista harkintaa voi olla tarpeen tehdä ja miten lakia on kyseisessä tilanteessa tulkittava. Viranomaisen on otettava tämä harkinta huomioon käsittelysääntöjä laadittaessa. Tähän liittyen muun muassa mainitun pykälän 2 momentin viimeistä virkettä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että ratkaisemisen on perustuttava julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin, jotka on laadittu sovellettavan lain lisäksi *etukäteisen harkinnan* perusteella.

Valtiovarainministeriön vastineessa 8.2.2023 on ehdotettu muutettavaksi verotusmenettelystä annettuun lakiin (1. lakiehdotus) hallituksen esityksessä ehdotettua 26 f §:ää siten, että siihen lisättäisiin neljänneksi momentiksi momentti, jossa säädettäisiin riskiarvioon perustuvan valikoinnin käyttämisestä oikaisuvaatimuksen automaattisessa ratkaisemisessa tietyissä tilanteissa. Momentin mukaan näissäkin tilanteissa automaattisen ratkaisemisen olisi perustuttava sovellettavan lain

perusteella laadittuihin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin. Muotoilu vastaa hallituksen esityksessä HE 145/2022 vp hallintolakiin ehdotettua asian automaattista ratkaisemista koskevan 53 e §:n 2 momentin jälkimmäistä virkettä. Vastaava lisäys on vastineessa ehdotettu tehtäväksi myös tullilakiin (7. lakiehdotus) ehdotettuun 88 §:ään.

Valtiovarainministeriö ehdottaa hallintovaliokunnan mietinnön perusteella, että hallituksen esityksen HE 224/2022 vp 1. lakiehdotuksen 26 f §:ään ja 7. lakiehdotuksen 88 §:ään tehtäisiin vastaava täsmennys kuin hallintolakiin ehdotetun 53 e §:n 2 momenttiin.

Lisäksi valtiovarainministeriö ehdottaa, että 1. ja 7. lakiehdotuksen mainittuja lainkohtia vielä täsmennettäisiin eräältä osin. Verotusmenettelystä annettuun lakiin ehdotetussa 4 momentissa, jolla poikettaisiin 3 momentissa säädetystä, viitataan 1 momentin oikaisuvaatimustilanteisiin. Tarkoitus on, että mahdollisuus ratkaista oikaisuvaatimus automaattisesti rajoittuu 1 momentin 1 - 3 kohdassa lueteltuihin tilanteisiin myös silloin kun oikaisuvaatimus ratkaistaan 4 momentin mukaisen riskiarvion perusteella, eli tarkoitus ei ole muilta osin laajentaa oikaisuvaatimuksen automaattisen ratkaisemisen alaa. Sen varmistamiseksi, ettei säännökseen sisälly tältä osin tulkinnanvaraisuutta, ehdotetaan säännöksen täsmentämistä. Sisällöllisesti vastaavaa täsmennystä ehdotetaan samoin perustein myös 7. lakiehdotukseen.

Valtiovarainministeriö ehdottaa edellä mainituilla perusteilla, että **1. lakiehdotuksen 26 f §:ää** täydennettäisiin seuraavasti (kaikki muutosehdotukset hallituksen esitykseen verrattuna näkyvillä yliviivattuna ja kursivoituna ja muutokset vastineeseen verrattuna keltaisella korostettuna):

26 f §

Asian automaattinen ratkaiseminen

Poiketen siitä, mitä hallintolain 53 e §:n 4 momentissa säädetään, myös oikaisuvaatimusta ~~koskeva asia~~ voidaan ratkaista automaattisesti, jos:

- 1) verovelvollinen esittää oikaisuvaatimuksessaan uuden vaatimuksen tai uutta selvitystä ja oikaisuvaatimus hyväksytään;
- 2) päätös kumotaan verovelvollisen oikaisuvaatimuksen johdosta ja Verohallinto käsittelee asian uudelleen; taikka
- 3) verovelvollisen oikaisuvaatimuksen johdosta tehdään täydentävä verotuspäätös.

Poiketen siitä, mitä hallintolain 53 f §:n 1 momentissa säädetään, veroilmoituksen, muun ilmoituksen tai tietojen antamisajan pidentämistä koskeva asia voidaan ratkaista automaattisesti myös, jos luonnollisen henkilön vaatimusta ei hyväksytä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu asia voidaan ratkaista automaattisesti ~~vain~~, jos hallintolain 53 e §:n 2 momentissa säädetty asian automaattisen ratkaisemisen edellytykset täyttyvät.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa säädetään, 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa oikaisuvaatimus voidaan kuitenkin ratkaista automaattisesti myös, jos se on Verohallinnon riskiarvion perusteella ilmeisen aiheellinen. Riskiarviossa huomioon otettavia seikkoja ovat tavanomaisista poikkeavat tiedot, kuten epätavallisen suuret tai pienet lukuarvot, epäloogisuudet verovelvollisen esittämien ja Verohallinnolla olevien tietojen välillä ja muut vastaavat kriteerit. Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin.

Muutoin asian automaattiseen ratkaisemiseen sovelletaan, mitä hallintolain 8 b luvussa säädetään.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään verovelvollisesta, koskee myös tiedonantovelvollista, muuta ilmoitusvelvollista ja verosta vastuussa olevaa.

Vastaavasti valtiovarainministeriö ehdottaa, että **7. lakiehdotuksen 88 §:ää** täydennettäisiin seuraavasti (kaikki muutosehdotukset hallituksen esitykseen verrattuna näkyvillä yliviivattuna ja kursivoituna ja muutokset vastineeseen verrattuna keltaisella korostettuna):

88 §

Oikaisuvaatimus

Poiketen siitä, mitä hallintolain 53 e §:n 4 momentissa säädetään, tulliverotusta koskeva muun asianosaisen kuin tulliasiamiehen oikaisuvaatimus, jossa esitetään uusi vaatimus tai uutta selvitystä, voidaan ratkaista automaattisesti, jos vaatimus hyväksytään. Oikaisuvaatimuksen automaattinen ratkaiseminen edellyttää lisäksi, että hallintolain 53 e §:n 2 momentissa säädetty asian automaattisen ratkaisemisen edellytykset täyttyvät.

Edellä 5 momentissa tarkoitettu oikaisuvaatimus voidaan kuitenkin ratkaista automaattisesti vaatimuksen mukaisesti myös, jos oikaisuvaatimus on Tullin riskiarvion perusteella ilmeisen aiheellinen. Riskiarviossa huomioon otettavia seikkoja ovat tavanomaisista poikkeavat tiedot, kuten epätavallisen suuret tai pienet lukuarvot, epäloogisuudet verovelvollisen esittämien ja Tullilla olevien tietojen välillä ja muut vastaavat kriteerit. Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin.

Muutoin asian automaattiseen ratkaisemiseen sovelletaan, mitä hallintolain 8 b luvussa säädetään.

Valtionvarainministeriön arvion mukaan mietinnössä ehdotetuista muutoksista 1. lakiehdotuksen siirtymäsäännöksiin ei aiheudu muutostarpeita automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevan hallituksen esityksen HE 224/2022 vp lakiehdotuksiin.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin (2. lakiehdotus) ehdotetut muutokset

Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan hallintovaliokunnan mietinnössä ehdotetut muutokset 2. lakiehdotukseen eivät aiheuta muutostarpeita automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevan hallituksen esityksen HE 224/2022 vp lakiehdotuksiin.

Lopuksi

Valtiovarainministeriö on huomionnut hallintovaliokunnan mietinnön 39/2022 vp kokonaisuudessaan ja katsoo, ettei siitä aiheudu muita muutostarpeita automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevassa hallituksen esityksessä HE 224/2022 vp ehdotettuun kuin edellä mainitut.

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Terhi Järvikare

Neuvotteleva virkamies

Pia Kivimies